

ВИСШЕ УЧИЛИЩЕ ПО ЗАСТРАХОВАНЕ И ФИНАНСИ – СОФИЯ

„МЕТОДОЛОГИЯ И МЕТОДИКА НА НАУЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ“ – КОНСПЕКТ

Целта на обучението по дисциплината е у докторантите да се изградят знания и опит за използване на различни научни методи и методологии.

1. Наука

Елементи на науката. Категориално-понятиен апарат на науката. Постулати на науката: обективност, сигурност, прецизност, общност, систематичност. Класификация на науките. Наука и живот: създаване на знание, взаимодействие между науката и живота, култура и наука, научна писменост, наука и псевдонаука, предупредителни белези на лъже-науката.

2. Етиката в научно-изследователската дейност

Професионален морал. Етика и наука: етиката и хуманизма, етиката и оценката на научната честност (защо са необходими системите за контрол на научната честност, типологизация на неетичността в науката, етични стандартни), научната етика и практиката за оценяване в науката, етика на науката, етични отношения между учените.

3. Класически и съвременни методологични теории

Философия на науката. Позитивизъм – методологичен монизъм. Херменевтика: съществената разлика между природните и обществените науки. Структурализъм. Функционализъм. Диалектика. Бихевиоризъм. Постмодернизъм: методологичен анархизъм.

4. Заключение

Заключение по индукция. Дедуктивно заключение. Заключение по аналогия.

5. Научни методи

Наблюдение и експеримент. Анализ и синтез. Абстракция и конкретизация. Обобщение и специализация. Дедукция. Индукция. Общи научни методи: хипотетично-дедуктивен, статистически, моделиране, аксиоматичен метод, сравнителен метод.

6. Хипотези, варианти и индикатори

7. Методи и техники за събиране на данни

Източници и основни критерии за класификация. Документите като източник на данни. Избрани методи. Интервю. Анкета. Тест. Въпросник. Наблюдение. Изпитание. Експеримент. Цитиране.

8. Теоретични основи на научните изследвания

Същност на научните изследвания. Методология и методика на научните изследвания. Монографиите, студиите, научните статии, научните доклади и рецензиите като продукти на научните изследвания.

9. Предварителна теоретична подготовка на докторанта

Микроикономическа подготовка. Макроикономическа подготовка. Статистическа подготовка. Математическа подготовка. Подготовка по иконометрия. Специална подготовка.

10. Предварителна практическа подготовка на докторанта.

Придобиване на представи за националните и международни практически проблеми в избраната изследователска област. Запознаване с усилията за разрешаване на

установените проблеми. Провеждане на срещи с представители на субектите от изследваната област.

11. Методика за определяне на тема за научното изследване.

Избор на научната област. Конкретизиране на сегмента от тази област. Избор на характер на научното изследване (теоретично, емпирично или комплексно). Запознаване със защитените теми в избраната област. Формулиране на основните и второстепенните проблеми за изследване. Оформяне на цели, задачи и хипотези. Съобразяване с възможностите за покриване на нормативните изисквания към докторския труд.

12. Методика за разработване на план за научното изследване. Обособяване на основни съставни части (раздели и глави). Оформяне на параграфи и подпараграфи. Съобразяване с необходимостта от логическа връзка между съставните части на научното изследване. Роля на научния ръководител при разработването на план за научното изследване.

13. Методика за проучване на литературните източници.

Изготвяне на библиографска справка (самостоятелно или чрез възлагане). Методика за проучване на основните литературни източници (български и чуждестранни). Методика за проучване на второстепенните литературни източници (български и чуждестранни). Роля на конспектирането при проучването на литературните източници.

14. Методика за събиране и обработка на емпирична информация.

Избор на обекти, съдържащи необходимата емпирична информация. Предварителна подготовка за събирането на емпирична информация. Избор на методи за обработка на информацията. Статистическа и математическа обработка на събраната информация.

15. Методика за разработване на докторския труд. Стремеж към окончателно и последователно изпълнение на всяка съставна част от разработения план. Ориентация към предварително грубо изпълнение на плана и последващо окончателно изпълнение. Начини за включване на литературните източници. Начини за вграждане на обработените емпирични данни. Роля на научния ръководител при разработването на докторския труд.

16. Методика за окончателно оформяне на докторския труд. Съобразяване с изискванията за стилно оформление. Съобразяване с изискванията за правописно оформление. Съобразяване с изискванията за представяне на разработените таблици, графики и фигури. Оформянето на увод, заключение, приложение и списък на използваните литературни източници. Представяне на съдържащите се в докторския труд съкращения.

17. Методика за обсъждане на докторския труд. Оформяне на презентации за докторския труд. Предварително неорганизирано индивидуално или колективно обсъждане. Организирано обсъждане. Стремеж за обективно отношение към критичните бележки. Начини за отразяване на критичните бележки в докторския труд.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. **Лулански, П.** Как да напиша и защита дисертация? (докторска аналитика), София, 2007 г.

2. **Мавродиева, И.** Академично писание, Изграждане на успешни писмени и устни умения в процеса на академичната комуникация, София, ИК Сема РИИ. (2005)

3. **Начини на цитиране...** Компютърни програми в помощ на пишещия научен труд... www.slav.uni-sofia.bg/Masters/MagStaroBulg.html - 22.1.2005.

4. **Наръчник на докторанта.**
<http://phd-center.bvu-bg.eu/Documents/NarachnikPHD.pdf>
5. **Adams, J., Khan, H.T.A., Raeside, R., White, D.** (2007). Research Methods for Graduate Business and Social Science Students. New Delhi-London- Singapore: Response Books
6. **Jackson, S, L.** (2011). Research Methods. Belmont: Wadsworth.